

Akt nr:
R-E1a-0005

AU\$R-E1a-0005

utskänning af
Dagmars-^{Storgården}
Bjursums mäsar

N° 12

Contract

R

★ 0005

Medan Kongl. Maj:t, under den 3. Mars 1855, i och för ut-
dikning af Dagsnäs, Lörunda och en del af Stora Bjursums
mäsar i Gudhems Härad af Skaraborgs Län, enligt Capi-
tainen Westmans af Kongl. Maj:t på samma gång fastställda
i afskrift härvid bilagda plan och Kostnadsförslag, i
stadens beviljat ett länunderstöd af 6,800 Riksdaler Banco,
ett anslag utan återbetalnings skyldighet af 1,700 R. Banco;
så och i afseenssträmmelse med Rikets sednaste ständers,
för dylika län och Anslags åtnjutande gifne, af Kongl.
Maj:t gillade föreskrifter, hafva undertecknade intress-
center, enligt bilagde protokoll af den 24. sistlidne April,
valde Direction, i och för detta arbetsföretag, med Styrelsen
för allmänna Wäg- och Wattenbyggnader, i Kongl. Maj:t
och Kronans vägnar, afslutat följande Contract, hvar
genom vi åtage och förbinde oss

§. 1.

Att arbetet, derwid vi äro skyldige, att underkasta
oss wederbörandes Controll, skall senast börjas år 1855,
och fullbordas, inom den 1. October år 1858, noggrannt en-
ligt den af Kongl. Maj:t fastställda ofruennämnde
plan och Kostnadsförslag, utan att anspråk på ytterligare
bidrag dertill af allmänna medel må framgent kun-
na väntas, samt att genom egna tillskott skall utgöras,
hvad utöfver statsbidraget kan erfordras.

§. 2.

Att i händelse afvikelse, utan wederbörligen wunnit till-
stånd, skulle ske från den af Kongl. Maj:t i staden fast-
ställda arbetsplan, eller arbetet icke inom den här be-
stämda tiden fullbordas, det då ankommer på Kongl. Maj:t,

att låta inställa all vidare utbetalning af Statsme-
del, samt återfordra hvad deraf redan blifvit upp-
buret, att på en gång, eller successivt till Riksgälds-
Contoret inbetalas, inom den tid Kongl. Maj:st
finner för godt i såder bestämmande.

§3.

Att till arbetet skall föredragesvis, der siggöra
läter, användas tjenst- och sysslölöse personer.

§4.

Att godtgöra alla kostnader, utan undantag,
af hvad namn de vara må, som i följd af detta
lån af anslag förordas för Riksgälds Contoret,
enligt derom till Riksgälds Contoret afgifvande
särskild förbindelse.

§5.

Att för lånerunderstödet afgifvas sådan skuld förbindel-
se och säkerhetshandling för dess uppfyllande, som af
Förmäktige i Riksgälds Contoret antagas, afvensom,
för fullgörandet af detta Contract, ställa sådan se-
kerhet, som af Kongl. Maj:st i såder kan godkän-
nas.

Till yttermere visso äro häraf 2^{ne} lika lydande
exemplar upprättade, som skedd

Uppsått den 11. Maj 1855.

Stroömer

Westerlund

Att Hans Majoren och Riddaren J. J. Stam, Kalkamrerare P. J. Joro-
felius samt Passageranten Mr. M. Ruhn i kättes wär närvaro
på en gång egenhändig undertecknad följande Contract, intyga.
dagens, som af den

Westerlund
Cannunijer.

Westerlund
E. O. Kammarkrigare

Kontraktet antaget den 17 Augusti 1855.

Afskrift

R

★0005

Verkanthande och Förslag öfver utdikning af
Dagsnäs, Högryda, och en del af Stora Björums
Kossar

Så till följe af Konungens Respective Befallning, hafvandes förordnande, har jag verkställt undersökning och afvägning för utdikning af Dagsnäs, Höryda samt en del af stora Bjurums mossar, belägne uti Gudhems Län af Skaraborgs Län, och jag, jemte bifogande af Plan och Profil-risningar, här med, blän afgifva följande förslag:

Dagsnäs och den delen af stora Bjurums mossar, som här äro förslagna till utdikning, sträcka sig under en tilltagande höjning, uti västlig riktning ifrån Hornborga-sjön, hvarantill de hafva ett lågt och sänkt läge och äro under stundom öfvervämmade; deremot äro de mossar, som ligga väster om allmänna landsvägen, oberoende af sjöns flodvatten och således fullt tjenlige till utdikning. - Ifrån öfre ändan af Dagsnäs mossar vridtager, i nordlig sträckning, Höryda mossfält, som för större delen af sin areal är beroende af den förstnämnda utdikning, nordligare delen af denna moss har ett tjenligt affall uti en, genom den så kallade Kolmassen, redan upptagen aflöppsgräfs.

Hela den för utdikning, väster om allmänna landsvägen, förslagna arealen, utgör 2,065 Tunneland, hvaraf Dagsnäs äger 596 bättre och 50 sämre, Höryda 123 bättre och 273 sämre, samt stora Bjurum 100 bättre och 925 Tunneland sämre mossar. -

De bättre mossarne, hvars jordman är bestående af ett på olika djup luvande svartbrunt mossjordslager, hvar på för närvarande, endast växer Harrgräs och Småbuskar, kunna, efter utdikning, blifva tjenliga till odling; de sämre jordman är deremot af Gudhems beskaffenhet och vilja

af annan vegetation än ljung och trindstarr. Denna areal
kan genom utdikning endast blifva lösnande för skogs-
växt. —

För afvannupptagne mossars utdikning har jag föreslagit
3de Hufvud-aflopp, hvilka i plankartan äro markerade
med röda linier, och hvaröfver profiler äro upprättade; till
dessa hufvud aflopp ledes vattenet från de föreslagna aflopps-
diken, enligt plankartan. —

Hufvud-afloppet A, B, C, D, E, F och G för Ragnäs mos-
sar innehåller i längd 17,632 fot, bottenbredden från N° 0
till 18 = 3 och från N° 18 till 30 = 2 fot, sidornas lutning = 1 fot på
1 samt djupet, enligt profilen. —

Hufvud-afloppet G, H, I, K och L för Coryda mossar
innehåller i längd = 13,912 fot, bottenbredden från N° 30
till 34 = 2 samt från N° 34 till 36 = 1½ fot, med en sido-
lutning af 1 fot på 1, och djup enligt profilen. —

Hufvud-afloppet M, N, O, P och Q för Stora
Björums mossar innehåller 18,000 fot i längd, med en
bottenbredd från N° 0 till 12 af 3 och på den återstående
delen = 2 fot, sidolutningen är = 1 fot på 1, och djupet
enligt profilen. —

Af de mindre afloppsdikena R, a, b, c, d, e, f, g, h, i,
k, l, m, n, o, p, q, r, s och t äro dimensionerna för de
2de förnämnde föreslagna till 5 fots djup, 1 fot botten-
bredd och 10 fot i ytan, samt för de återstående = 4 fots djup,
1 fot bottenbredd och 8 fot i ytan. —

I den uppförda jordmassan, som lägges minst 4 fot
ifrån dikekanterna, formenas på hvarje 100de alm öpp-
ningar för vattenets aflopp och bör i de sankare ställen
afloppsgräfvares halft djup, endast till en början upp-
lagas. —

Öfverledning för afvänningsarne under utförandet af
arbetet, är, vid näre ändan af Ragnäs hufvud-aflopp,

ett fixmärke = + uti en jordfast sten inhygget af i Plan,
Kartan, vid $L = A$ markeradt = +. i Profilen är dess
läge utvisad medelst en svart linie. —

Kostnads Fördrag för utdikning af Lagonäs, Hö,
ryda och en del af Stora Vjörums mossar. —

	35 ⁰⁰	3 ⁰⁰ 35 ⁰⁰
Afloppsgräfwen $L = A, B, C, D, E, F$ och G för Lagonäs mossar.		
Fördjupning och utvidgning af gamla aflop- pet från $L = A$ till $L = F$ Cub. famnar moss, jord i 40 f. —	539 8.	
Gräfnings från $L = D$ till $G = 2780$, d. d. i d. —	2516 32	
$D =$ af — — — — 83 ded. —		
Grus i 2. R. —	166.	3021 40.
Afloppsgräfwen $L = G, H, I, K$ och L för Höryda mossar.		
Gräfnings fr. $L = G$ till L utgörande:		
2505 Cub. fr. mossjord i 40 f. —	2004 8.	
90 d. d. större sten i 4 R. —	360.	
246 d. d. mindre d. i 3 R. 16 f. —	820.	
397 d. d. Grus och sten i 2. R. 22 f. —	1058 32	4242 40.
Afloppsgräfwen $L = M, N, O, P$ och Q för en del af Stora Vjörums mossar		
Fördjupning och utvidgning af gamla afloppet fr. $L = M$ till $O = 159$ Cub. fr. mossjord i 40 f. —	115 40.	
Gräfnings fr. $L = O$ till $P = 3817$ d. d. d. d. i d. —	3180 40.	
Gräfnings = 97. Cub. fr. Grus i 2. R. —	194.	3470 32
Afloppsdikena $L = a, b, c, d, e, f, g,$ $h, i, k, l, m, n, o, p, q, r, s$ och t .		
Gräfnings af afloppsdiken $L = a = 977$. sträck fr. i 24 f. —	488 24	
d. d. d. $L = b = 380$ d. i d. —	190.	
d. d. d. $c, d, e, f, g = 2100$ d. i 18 1/4 ut. —	585 16.	
Transport 1261 40.		10755 16.

Transpar 8. 1261 40. 10755 16

Gräfnig af aflapps diket L^a k, i k, l, m,
n, p, q och r = 3900 sträck i 12^{af} 975.
Utturidgning och fördjupning af gaml diket
L^a o = 445 sträck famnar i 8^{af} 75.40.
Gräfnig af aflapps diket L^a s = 667 sträck
famnar i 12^{af} 166.36.
de de de L^a t = 197 de de i de 49.12 9526.32
Ombyggnad af 2de broar vid La Baf i 33 3/4 66.32
" 1. bro vid L^a k a 30 1/2 50.
Uppförande af 3. Bro. trummor vid L^a k, k
och de i 16 3/4 de 50. 166.32 15448.32

Materialier och Redskaper

20 st. Skottkärvar i 2. R. 40.
50. " Spadar i 24^{af} 25.
20 " Jernspett i 1. R. 16^{af} 26.32
Diverse Bergsprängnings redskap, jemte skat 155.16.
10. tolfte ställnings plank i 10 R. 100.
10. kl. bräder i 3. R. 30.
5. de Timmer i 12. R. 60.
5. de Slanor i 3. R. 15.
Spik m. m. 35.16 463.16
Arbetsbefäl och tillsyn under 3 år
666 3/4 R. 2000.
För aförutsedde och diverse utgifter tillägg
ges 10 procent 1344.
Summa R. R. 17256.

Mariestad den 12. December 1853.

J. Westman

Detta Rådstrads förslag gillas
Stockholms Stott den 3. Mars 1853.

Yr^a Nådigste befallning

J. J. Fahrens

Likheten med Originalet intygga.

M. Rylander
Commisitor

Styrelseordförande
S. O. Rannarström

År 1861 den 12 Mars förtogo jag,
på grund af Konungens Refræningshaff,
wandes i afskrift Liljorae Ordre af den 16 febr.
håne Juncare, under tecknad Kronafande, med
titel af Hännemannen Sven Larsson i Sa-
tenn ut Anders Swentow fraa Raggem att på
färdt bepröjare utstake ständer för utdikning
af Koryda, Dagsnäs och Stora Björns masfar i
Skänings och Gudhem Karader af Skeraborgs Län.

Med denna förtöjning tillstadeskomme egaren
af Dagsnäs Herr Majoren och Riddaren P. Thun,
genom Inspektoren C. Ström samt egaren af Stora
Björns och Koryda, Rådsherrarne P. Jönsson och
Alexander Rehn, förtöjande Instrumentet afven en
af Kaptenen vid Maj och Mattenbyggnads Compagni
Herr C. Grafström, under den 18 October nästlöst är
förrättade besigtning i ifrågakommande Masfar.

Med ledning af detta Instrument och sedan förval
senhet antecknade bröfver som hela utdikningen
till större och mindre delar tagits i näggrann be-
sigtning, så förrättningsmannen härmed nedsöka att
hela utdikningsarbetet i Koryda, Dagsnäs och Stora
Björns Masfar nu befinnes väl och antunnats enligt
utförat och till alla dess delar fullbordadt samt
afseendammade bröfver således jünvöl till fulla
afhjelpa. - Som afseend

L. W. W.

Sven Lars Jön

Hännemann

Anders Swentow Jön

Afskrift

Till Herr Kronofogden i Högstorp's fogderi.

Som, på fatt. utlagde skrifvelsen den 2. dennes
närmare uttalar, skrifvelsen för allmänna väg- och
vattentäckningsärenden i Herrns församling och utaf
Herrns Landsmanne Tinkers verkställda afseende
af utskrifningen af Högstorp's Dagsnäs och Högstorp's
Björums församling, under Herr Kronofogdens
härmed förordnad att vid lämplig åsticke
på intressenternas bekräftad afseende
verkställa samt med instrumentet utaf
och vid följaktiga handlingar sedan
mera hit inkomma. Malmholm
i Lands Rådsk. den 16. Januari 1861.

J. Wern

A. B. Bolinder

Udminnes

ex officio

År 1860 den 23 December förtogs sig understecknade, till-
kallade besigtningssmän, att på stället besigtiga de åtensående före-
nämnde ågoranden för utvärkning af dagsnat, Stora Nyummo och
Rönge mosar i Guckens och Skanninge Herader

Med denna förrättning voro stiftadets egare af dagsnat, Herr
Majoren och Ridaren P. Thaw, ~~generalspektoren~~ C. Ström,
egaren af Stora Nyummo, Herr Possessorn P. Jönsson, samt egaren
af Rönge, Herr Possessorn A. Relm, fränkennande ett af kapi-
tenens i d. Wä- och Watten-byggnads Lögren Herr A. Grafström uppmät-
tast instrument, hållet i d. besigtning a' nämnde mosar den
14 niothnde oktober.

Sedan de bifästligheter, som i Herr Kapitenens Grafström's of-
fvergnade besigtningssinstrument anföras, af egarne blifvit utvisade,
befunnos följande deisa nu afhulne — Som ofvare

J. Timberg
Korn Länsmän

Johannes Petersson
n m

Joh. Andersson
n m

Rapport.

Så utdiktningens arbetet af Lagsnäs, Horyda och stora Björums mossar i Gudhems och Skärnings härader af Skaraborgs län bort enligt förlängd arbets-tid vara färdigt den 1^{sta} oktober innevarande år, men så ej är förhållandet, så får jag nu röd samt rapportera huru detta arbete befauns vid inspektion den 17de oktober.

Uti Lagsnäs mossar äro hafvad och begrafvar färdiga, men bör ytterligare rensning företagas på 200 fots längd af hufvudgrafen, den, enligt hvad vid förra årets besigtning anmärktes, grafens kanter hafva benämnt sig. Ståen fasthet vinner dock ej här med säkerhet förrän odlingsdiken upptagas å ömse sidor af grafen.

Uti Horyda mossar är hufvudgrafen färdig men af begrafsorna återstår 4600 fot, emedan en så lång begraf äd rest af bestglömd. På 20 fots längd af hufvudgrafen måste stålning och rensning göras, emedan grafkanterna ^{der} sätta sig för snycket och hindra vatten afloppet.

Uti Björums mossar återstår rensning af hufvud och den ena begrafen, hvilket arbete nu pågår, afseende på upptaga den sedan förra året anmärkte resten

af 500 fots längd å öfver begrafven.

Hufud- och begrafven äro eljest å alla ställen upptagna till de dimensioner plan uppges, och bör återstående arbete med lätthet medräknas på 14 dagar.

Thuru mycket vatten genom den stora nederbörden befaras i grafuorna, så voro dessa dock tillräckliga att mottaga vattnet, och vor omgifvande mark öfver nuvarande vattning så högt belägen, att odlingar godt kunna företagas.

Resultatet af utdikningen visar sig högst olika. Högrens mossar äro bäst, till större delen bestående af moder, deraf redan 356 tumland äro avslade och blivit skordas, samt flera odlingar under arbete. Högrens mossar äro sämre, men hafva dock flera stora och vackra fält med moder; 30 tumland af Rotmossan äro uppslade, och flera andra ställen under odlingsarbete. Björrens moss är sämst, endast 4 tumland uppslade, och denna moss till vidare endast passande för skogsväxt.

Spithusen den 20 October 1860

G. H. Grafström

Protokoll hållet på Dagsnäs den 24 April
1855, i anledning af Nådigt beviljat Statsbe-
till till Utdrottning af en del af Stora Djurems samt
Dagsnäs och Hönysda Mosar.

§. 1. Den Civila Direction som här upprättat så väl Con-
tract om Afstapningarnas värtstallande som teyft-
ning af såväl beviljade medel och vidtaga alla för
Arbets- och utförande af hvar af Hvar Ma-
jör och Reddaren B. J. Sham, Hvar Hofkammararen
B. J. J. J. och Hvar Postpostmännen A. Rehn.

§. 2. Till Arbets lampiga utförande, här Arbetsstyrelsen, utge-
rande minst 50 Man, som förklarar efter behof, dels: 3
delar, hvar ena del som omfattas Arbets a St. Djurems,
andra del a Dagsnäs, och 3 del a Hönysda Mosar,
Möter fast Vag under Gräfsningen, förklarar den förklarade lög-
nad som de af uppkommer, lika på Inträffarna.

§. 3. Arbetskommissionen sålunda att fortsätta att under en
varande a, här de 3 Stora Utkloppen upptager till
halva des. läng, och i möjlighet af de menon Dike
na som möjligen med hvarnas hand. Under a 1856
här de Stora afloppsrikerna fullt förordigas, och arbe-
tet

af de mindre Rhena forhandles, år 1857 tom, i vort
medhennes land, alle de Diken som vid forsta Gränsen
gen i kunna fullt färdigöras, till exempel brod och
dräns fullbordas, och alla öfriga Diken färdigöras;
Hvarjehvils Vär och Projektet bör byggas i den
mån behöfvet pakallas; Skulle oförutsedda hinder
hvarmot möta, så alltammans enligt forslag och kar,
tv år 1858 färdigöras, så att hela Rikshänsen af
Vederborij person kan blifva aflygt, den 1 October
fortnamde ar.

2. 4. Som Absicht till det tampeleij behöfvande blifvet på
isagerarande Öne Egendommars Moser förklart, kom
med afseu det Nädigt beviljade Statsbidraget att
emellan Intrusystemet fördras, i samma mån som
Arbets kostnaden enligt forslaget blifvet upgjord, så
kunde komma Huv Majors Thann att af däre anslaget
6,800 R. W. G., tyfta 2,300 R. W. G., Huv Hofhammes forde
Luis erhåller afseu 2,200 R. W. G., och Huv Borspionat
Rehn erhåller 2,400 R. W. G., dock bör dessa Renar
till Rens Majistat och Kronen afgifva ett gemensamt
Contract för Arbetets fullbordan, och dröft ställe
den säkerhet Rens Majistat Nädigt behogat för,
dra i entijhet med gifvet samuelar. Det Nädigt
beviljade Stats anslag och återbetalnings skyldighet,
utgörande

